

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2019

SJUKSKÖTERSKOR MOT TOBAK (SMT)

STYRELSENS SAMMANSÄTTNING

Ordförande	Mona Wahlgren (Gotlands län)
Vice ordförande	Ann Post (Stockholms län)
Sekreterare	Lena Lundh (Stockholms län)
Kassör	Susann Holm (Skåne län)
Ledamöter	Yvonne Bergmark Bröske (Hallands län) Mona Ringbjer (Norrbottens län) Elisabeth Jacobsson (Skåne län) Sofia Shakibi (fr.o.m. mars, Stockholms län)

STYRELSEMÖTEN

Sjuksköterskor mot Tobaks (SmT) styrelse har under år 2019 haft 13 styrelsemöten, varav 7 telefonmöten och 1 arbetsmöte i internatform på Gotland i samband med en studiedag.

ÅRSMÖTE 22 MARS, STOCKHOLM

Årsmötet genomfördes i Stockholm. Ordförande för mötet var Mona Wahlgren. En yngre medlem invaldes i styrelsen Sofia Shakibi Momtaz verksam vid CES, Centrum för epidemiologi och samhällsmedicin i Stockholm.

MEDLEMMAR

Medlemsantalet i föreningen uppgick i december 2019 till 540 medlemmar. Utskick via brev eller mejl görs kontinuerligt under året till medlemmarna, innehållande information om föreningens aktiviteter och nyheter med inbjudningar samt planerade aktiviteter.

STUDIEDAG 20 SEPTEMBER, VISBY GOTLAND

Föreningen erbjuder en studiedag om tobak och tobaksprevention vid förfrågan. I år arrangerades den tillsammans med Region Gotland på Visby lasarett. Inbjudna var tobaksavvänjare och andra intresserade av tobaksprevention på Gotland. Programmet innehöll föreläsningar av styrelsemedlemmarna i SmT som bidrog med sina olika kompetenser. Som t.ex. hur vi når de som har svårast att sluta röka, olika behandlingsmetoder för att sluta röka och snusa, nya tobaksprodukter, tobaksberoende och även presentation av den nationella stödlinjen för tobaksavvänjning (Sluta Röka Linjen). Till dagen var 30 deltagare anmälda som

var mycket nöjda enligt utvärdering som gjordes efteråt, framförallt med att det fanns ett antal olika metoder, erfarenheter av kontakter som de kan använda för att komma igång med arbete för att minska tobaksbruket. Material delades ut.

NÄTVERKSARBETE

YRKESFÖRENINGAR MOT TOBAK (YMT)

SmT har under året deltagit i styrelsemöten i paraplyorganisationen Yrkesföreningar mot Tobak, se YmT:s verksamhetsberättelse. SmT representeras av ordförande Mona Wahlgren och styrelseledamot Lena Lundh.

Den 21 maj anordnades en konferens på Villa Brevik i Stockholm för att diskutera YmT och Tobaksfaktas samarbete. Från SmT deltog fyra styrelsemedlemmar i diskussionerna som mynnade ut i en ökad samverkan men inte sammanslagning av föreningarna som varit under utredning..

En gemensam samling för alla yrkesföreningars styrelser skedde den 8 och 9 november 2019 i Stockholm. Den första dagen var alla 5 föreningar samlade (Läkare -Tandvård - Sjuksköterskor - Lärare - och Psykologer mot Tobak) som var och en presenterade planerna för nästa år och hur vi kan samverka. På programmet diskuterades bland annat lagen om tobak och nya tobaksprodukter, aktivitet för att nå målet Rökfritt Sverige 2025 och på vilket sätt de olika yrkesföreningarna kan bidra. Tid fanns också för enskilda styrelsemöten för vidare planering av verksamhet och budget.

TANKESMEDJAN TOBAKSAKTA

Sedan 10 år har Tobaksakta – oberoende tankesmedja arbetat för att Sverige ska uppfylla sina åtaganden i WHO:s tobakskonvention. SmT är medlem sedan starten och en av styrelsens ledamöter är kansliansvarig i föreningen. Verksamheten inriktar sig på bevakning och påverkan av tobakspolitiken nationellt, inom EU och internationellt. Samverkan sker genom planeringsmöten där aktiviteter, spridning av material, opinionsbildning och seminarier planeras med målet om en utfasning av tobaksbruket i Sverige mot målet ”Tobacco Endgame Rökfritt Sverige 2025”.

NÄTVERK FÖR TOBAKSPREVENTION I LANDSTING OCH REGIONER (TPLR)

Är en sammanhållande ideell förening för det tobakspreventiva arbetet i Sverige. Nätverket består av personer som är ansvariga för samordning av de tobaksförebyggande insatserna inom landets regioner. En av SmT:s styrelsemedlemmar sitter med i styrelsen för TPLR. Ett av föreningens uppdrag är att anordna den nationella LUFT konferensen var 3:e år, nästa konferens är i Malmö 10-11 september 2020.

KONFERENSER

INSPIRATIONS DAG 31 JANUARI MALMÖ

Arrangemang tillsammans med Tobaksakta, Region Skåne och Rf Kontraktsmetoden. Ca 70 anställda inom Region Skåne fick en heldag om förebyggande arbete inom tobaksområdet. Under konferensen föreläste Susann Holm, Yvonne Bergmark Bröske och Elisabeth (Bitte) Jacobsson från SmT.

NATIONELLT NÄTVERKSMÖTE 2-3 APRIL I GÖTEBORG

Det årliga mötet i Nätverk för Tobaks Prevention i Landsting och Regioner, TPLR hölls i Göteborg och tre ledamöter i SmT deltog. Här ges en översiktlig bild av tobaksfrågan på nationell nivå där Folkhälsomyndigheten medverkar. Projekt och aktiviteter i landets regioner presenteras. På programmet denna gång fanns bland annat föreläsningar om e-cigarett och tobakens påverkan på miljön.

SKOLSKÖTERSKEFÖRENINGENS KONGRESS 9-10 MAJ MALMÖ.

Under skolsköterskekongressen som besöktes av c:a 1200 skolsköterskor hade SmT en välbesökt monter tillsammans med riksföreningen Kontraktmetoden och KSAN.

SVENSK SJUJKÖTERSKEFÖRENINGENS ORDFÖRANDE RÅD 25 SEPTEMBER, STOCKHOLM

Från föreningen deltog ordförande Mona Wahlgren och hon tog upp frågeställningen om hur att nå och engagera sjuksköterskestudenterna i det tobakspreventiva arbetet. SmT önskade mer samverkan och samarbete med Distriktssköterskeföreningen och Riksföreningen för specialistsjuksköterskor i kirurgisk vård visade på önskan om att samverka med SmT, likaså vill Riksföreningen för operationssjukvård verka för områden såsom bland annat inom levnadsvanor och tobaksområdet. (Se protokoll)

Mona Wahlgren informerade om Folkhälsomyndighetens film om förebyggande arbete, Nyhetsbrev nr 31: ”Satsningar på hälsa för att lösa sjukvårdens problem” och om kontakt med Generaldirektör Johan Carlson som förhoppningsvis kan resultera i att FoHM kommer att delta med föredragning i ämnet under Sjuksköterskedagarna 2020 vilka kommer att handla om temat: ”Sjuksköterskans ansvar för hälsofrämjande omvårdnad”

FÖREBYGG NU 13-14 NOVEMBER GÖTEBORG

Från föreningen deltog Elisabeth (Bitte) Jacobsson. Genom aktivt uppsökande bland deltagarna skapades intresse för SmT och förebyggande tobaksarbete.

INSPIRATIONS DAG 29 NOVEMBER HALMSTAD

Cirka 50 skolsköterskor och övrig skolpersonal från hela Halland deltog. Deltagarna fick en heldag om tobakens och övriga drogers problematik. Bland föreläsarna var Yvonne Bergmark Bröske och Elisabeth (Bitte) Jacobsson från SmT

Internationella konferenser

INTERNATIONAL COUNCIL OF NURSES – ICN KONFERENSEN 27 JUNI – 1 JULI, SINGAPORE

Styrelsen i SmT deltog i denna konferens som arrangeras vart 4 år och samlade 5000 av världens sjuksköterskor. Temat för konferensen var ”Beyond Healthcare to Health” och speglade sjuksköterskans roll och möjligheter att nå de globala målen för hälsa och förebygga riskfaktorer för de icke smittsamma sjukdomarna (NCD) och arbeta för Agenda 2030. Fokus var också på sjuksköterskans egen hälsa och SmT deltog i ett seminarium på temat. En poster med rubriken ”To know is not enough to do” presenterade vårt arbete med att erbjuda

tobaksavvänjning på internat, i samverkan med Vårdförbundet, passade bra in på ett av målområdena på konferensen ” Hur ska vi verka för att sjuksköterskor ska orka fortsätta att arbeta som sjuksköterskor.” Att vi i Sverige gav stöd till sjuksköterskornas hälsa genom att hjälpa/behandla sjuksköterskornas egna tobaksbruk genererade stort intresse. Material på engelska om tobaksavvänjning hade tagits fram och ca 1000 fickminnen på temat delades ut bland konferensdeltagarna. I samband med detta blev det också många intressanta möten och diskussioner om tobaksavvänjning och det globala initiativet om en utfasning av tobak ”Tobacco Endgame”.

AKTIVITETER

MATERIAL

SmT har tagit fram ”fickminne”, små kort i fickformat, som ska vara enkla att använda och påminna om de viktigaste delarna i vårt professionella samtal med personer som behöver stöd i och/eller förebygga tobaksbruk. Samtliga fem kort sätts ihop med en klämma och kan kompletteras eller bytas ut efter behov. Det senast framtagna är ”Tobaksavvänjning i praktiken”. Fyra av korten är också översatta till engelska och används på internationella konferenser.

Korten delas ut till medlemmar, vid utbildningar, konferenser, seminarier m fl tillfällen.

De kort som tagits fram är:

1. Motiverande Samtal MI (generell)
2. Motiverande Samtal MI (för skolan)
3. Läkemedel vid nikotinberoende (enl FASS)
4. TTQ trying to quit smoking (bedömningsformulär)
5. Tobaksavvänjning i praktiken

En roll up har tagits fram under temat ”Tobacco Endgame Rökfritt Sverige 2025 och sjuksköterskans roll” och används på nationella konferenser och aktiviteter. Tygkassar med SmT.s logotype har också tagits fram. I samarbete med rf Kontraktsmetoden har planering av en film diskuterats under året.

UTBILDNING MOTIVERANDE SAMTAL (MI) MED INRIKTNING TOBAK

Utbildningen genomfördes av föreningen under 2 dagars internat i Varberg den 18-19 december i samarbete med länsstyrelsen i Halland och Kontraktsmetoden. Totalt deltog 32 personer från elevhälsan m fl. Utvärderingen visade att samtliga deltagare var mycket nöjda med utbildningen och efterfrågade fler liknande utbildningar.

SJUKSKÖTERSKE SNACK

Podd för sjuksköterskor där ordförande Mona Wahlgren berättar om föreningens verksamhet och om möjligheten för sjuksköterskor att skapa sin egen yrkeskarriär. Genom att våga ta steget och tro på sin handlingsplan och därmed få ledningen att besluta om ökade resurser till tobaksförebyggande arbete exempelvis en Tobakspreventiv mottagning.

www.sjukskoterskesnack.libsyn.com

TOBACCO ENDGAME, RÖKFRITT SVERIGE 2025

Föreningen deltar med en styrelseledamot Ann Post i den nationella ledningsgruppen som bildats med målet om Tobacco Endgame. Arbetet under 2019 har omfattat seminarier med olika aspekter på tobaksfrågan och aktiviteter kring den nya tobakslagen om utökade rökfria

utemiljöer som trädde i kraft 1 juli. Rekryteringen av organisationer som stödjer uppropet har tagit fart och inkluderar nu cirka 200 stödjare varav samtliga landsting/regioner i landet.

TOBACCO RÖKFRITT ENDGAME SVERIGE 2025

SAMARBETSPARTNERS

FOLKHÄLSOMYNDIGHETEN - FOHM

Folkhälsomyndigheten är föreningens viktigaste bidragsgivare. Under Almedalsveckan höll FoHM ett seminarium om hälsofrämjande insatser framöver som sedermera kom ut som ett nyhetsbrev och som fick stort genomslag och gav kraft åt det fortsatta tobakspreventiva arbetet. Ordförande följde upp detta genom fortsatta kontakter för samverkan i arbetet med myndigheten som sedan genererat till ytterligare kontakter och förhoppningsvis att FoHM håller en föreläsning i ämnet under Sjuksköterskedagarna i november 2020.

VÅRDFÖRBUNDET – VF

SmT som är en riksförening i Vårdförbundet (VF) har under året haft fortsatt gott samarbete. SmT utgör remissinstans och är sakkunnig för förbundet i frågor rörande tobak. Föreningens kontaktperson på Vårdförbundet är Britta Edström och vice ordförande Ann Johansson.

SVENSK SJUKSKÖTERSKEFÖRENING – SSF

SmT är en sektion inom SSF och under året har styrelsens ledamöter och ordförande kommunicerat tobaksfrågan med SSF vid möten och föreläsningar. Lena Lundh ingår som ledamot i valberedningen. Val av styrelse sker vart annat år, nästa gång 2021

SKOLHÄLSOVÅRDEN

Elisabeth Jacobsson är skolsköterska och föreningens representant i skol- och ungdomsfrågor. Hon har fortlöpande kontakt med skolsköterskeföreningen och håller dem informerade om vad som händer inom tobaksområdet. I Skolsköterskornas medlemstidning har Elisabeth informationsplats avsatt i en dialogruta ”Rökrotan”. Elisabeth är ordförande i Riksförbundet kontraktsmetoden och projektledare för att implementera kontraktsmetoden i södra Sverige.

Projekt

TOBAKSAVVÄNJNINGSBEHANDLING PÅ INTERNAT FÖR MEDLEMMAR I VÅRDFÖRBUNDET

Efter efterfrågan och i starkt samarbete med Vårdförbundet planerade och startade SmT under 2018 ytterligare en tobaksavvänjningsgrupp med medlemmar från Vårdförbundet. Det är den femte gruppen sedan 2007. Efter förberedelser under våren kunde en grupp på sexton deltagare påbörja sitt tobaksstopp på en intensiv internatvecka på Riddersvik utanför Stockholm i början av september. Gruppen följs kontinuerligt upp under ett år och blev klar september 2019. Ledare för tobaksavvänjningen är Mona Ringbjer och Yvonne Bergmark Bröske, ledamöter i SmT:s styrelse. Nytt för årets internat var att en trainee deltog under

veckan för att försäkra återväxten av kommande internat. Syftet med ”Tobaksavvänjning på internat” är att kunna utveckla och förfinas tobaksavvänjnings-metodiken. Med hjälp av sjuksköterskor som själva varit tobaksberoende och ingår i tobaksavvänjningsbehandlingen har vi fått och får viktiga synpunkter i utvecklingen av metodiken. Det som är tydligt och som alla kan beskriva är att det räcker inte med att veta hur man slutar, man måste också praktiskt aktivt ta del av behandlingsmetoden. Dessutom har vi kunnat se att i samtliga grupper har sjuksköterskorna i sin professionella roll blivit mer medvetna och kunniga i det tobakspreventiva mötet med patienter. Några av deltagarna har också utbildat sig till dipl. Tobaksavvänjare. De två första ”Tobaksavvänjning på internat” 2007 samt 2010 har SmT tidigare gjort en kvalitativ och kvantitativ långtidsuppföljning på som visade mycket goda resultat. Denna har resulterat i vetenskaplig artikel som ska skickas in för publicering. Planering har på önskemål av Vårdförbundet startat för ett stående medlemserbjudande till dess medlemmar om tobaksavvänjning på internat vilket eventuellt sker med start hösten 2020.

VERKSAMHETS BIDRAG FÖR TOBAKSFRIA BARN

Föreningen fick extra medel i samarbete med Kontraktsmetoden för insatser riktade till skolpersonal – Verktyg för vuxna i skolan. Projektet sker i samverkan med medlemmarna i Tankesmedjan Tobaksfakta med det gemensamma temat ”Barns rätt är vuxnas ansvar”. I samarbete med region och länsstyrelserna i Halland och Skåne samt Barn- och ungdomsförvaltningen i Halmstad och Malmö har två heldagsutbildningar genomförts med sammanlagt 120 deltagare: skolpersonal inklusive skolsköterskor och rektorer, drogsamordnare och personal från ungdomsmottagningar samt personal med övergripande ansvar inom kommun och region. Budskapet har varit brett om tobaksfrågan med särskilt fokus på Tobaksfria Barn och lämpliga verktyg i skolans värld. Dessutom har 35 deltagare fått en tvådagarsutbildning i Varberg om MI som redskap i det tobaksförebyggande arbetet i skolan. Positivt resultat på utvärdering genomförd av Länsstyrelsen. Stort intresse för fortsatta liknande aktiviteter.

DIPLOMERING AV TOBAKSAVVÄNJARE ENLIGT STANDARD FÖR YRKESFÖRENINGAR MOT TOBAK

En arbetsgrupp med representanter för sjuksköterskor, psykologer (PmT), tandvård (TmT) och läkare mot tobak (LmT) utvärderar och följer upp utbildningskrav för certifiering av nya utbildare. En inventering av antalet diplomerade i landet, studiedag för utbildare samt revidering av certifieringen har gjorts. Den 23 oktober arrangerade SmT tillsammans med PmT, LmT och TmT en nätverksträff för diplom utbildare i tobaksavvänjning med syfte att behålla hög kvalitet på utbildningarna. Nya utbildare inom tobaksavvänjning kan ansöka om certifiering via YMT kansliet.

TOBAKSFRIA VECKAN, VECKA 47

Temat från WHO för tobaksfria dagen den 31 maj var Tobak och lunghälsa. Temat lyftes också på tobaksfria veckan v 47 tillsammans med barns rätt till tobaksrätt med anledning av den stundande Barnrättslagen. Affischer togs fram för spridning via webben.

Sammanfattning

Föreningen har under året prioriterat aktiviteter och insatser till sjuksköterskor i landet inom olika specialiteter. Detta har gjorts i samverkan med bland annat Vårdförbundet, Skolsköterskeföreningen och Svensk sjuksköterskeförening. Insatserna har planerats av

Sjuksköterskor mot Tobak och skett i samverkan med regioner, länsstyrelser och högskolor i landet.

Förutom styrelsearbetet har prioriterade aktiviteter genomförts som; framtagande av material, studiedagar, utbildningar, planering och genomförande av 2018-2019 års tobaksavvänjningsinternat för sjuksköterskor.

Medlemsantalet har i jämförelse med föregående år ökat något och arbetet med att rekrytera nya medlemmar fortsätter genom hemsidan, arrangerande av studiedagar, framtagning av material och lobbyarbete.

Under året har arbete med att utveckla hemsidan pågått som sker i samarbete med Svensk sjuksköterskeförening.

De regelbundna medlemsbrev, utskicken av nyhetsbrev ”Tobak eller Hälsa” och informationsmaterial har fungerat väl till medlemmarna.

Arbetet med föreningens samarbetspartners har upplevts mycket positivt under året. Samarbetet med de övriga yrkesföreningarna är viktigt och fungerar väl bl.a. genom nationell standard för diplomering av tobaksavvänjare. Det gemensamma målet Tobacco Endgame Rökfritt Sverige 2025 är en stark röst för tobakspreventionsfrågan ute i samhället.

Synliggörandet av föreningen har ökat genom att samarbetsytorna har vidgats nationellt och på detta sätt har också sjuksköterskeåren fått ökad kännedom om föreningen.

Det internationella arbetet har varit stimulerande och inneburit ett ömsesidigt givande i möten med sjuksköterskor från andra delar av världen och detta fick en förstärkt effekt genom deltagandet vid konferensen i Dubai. Att ha förmånen att nå sjuksköterskor globalt och kunna delge kunskap och erfarenhet om hur sjuksköterskor i Sverige arbetar med tobaksprevention och tobaksavvänjning är av stor vikt när det gäller att nå målet Tobacco Endgame.

För vår verksamhet är YmT-kansliet navet i vårt arbete och föreningen vill därför tacka kanslichef Lena Sjöberg och kanslist Marianne Roos för deras stöd och engagemang.

Sjuksköterskor mot Tobaks styrelse under år 2019

Mona Wahlgren
Ordförande

Ann Post
Vice ordförande

Lena Lundh
Sekreterare

Susann Holm
Kassör

Yvonne Bergmark Bröske
Ledamot

Mona Ringbjer
Ledamot

Elisabeth Jacobsson
Ledamot

Sofia Shakibi
Ledamot